

POSTANOWIENIE

Dnia 5 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Lemańska (przewodniczący)

SSN Paweł Czubik (sprawozdawca)

SSN Grzegorz Pastuszko

w sprawie ze skargi W. K.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Białymstoku w sprawie o sygn.
I ACa 426/23,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Białymstoku

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 5 września 2024 r.,

oddala skargę.

Paweł Czubik Joanna Lemańska Grzegorz Pastuszko

UZASADNIENIE

Pismem z 4 lipca 2024 r. W. K. (dalej: „Skarżąca”), reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, złożyła skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, tj. na przewlekłość postępowania prowadzonego przed Sądem Apelacyjnym w Białymstoku w sprawie o sygn. akt I ACa 426/23, wnosząc o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania prowadzonego przed Sądem Apelacyjnym w Białymstoku pod sygn. akt I ACa 426/23,
2. zalecenie Sądowi Apelacyjnemu w Białymstoku podjęcie odpowiednich czynności, tj. wyznaczenie rozprawy w niezwłocznym terminie,

3. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącej sumy pieniężnej w wysokości 4.000,00 zł,
4. przeprowadzenie zawnioskowanych dowodów,
5. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu (pisownia oryginalna) na rzecz Skarżącej zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego.

W uzasadnieniu skargi wskazano, że W. K. pozwała Bank Oddział w Polsce o zwrot nienależnych świadczeń. Pozew w sprawie został złożony w sierpniu 2021 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie wydał wyrok w sprawie 5 grudnia 2022 r. Powódka złożyła apelację 3 lutego 2023 r. Sąd Apelacyjny w Białymstoku przekazał stronom nawzajem złożone apelacje pismem z 29 maja 2023 r. Powódka wysłała we wrześniu 2023 r. wniosek o podjęcie czynności przez Sąd, na który otrzymała odpowiedź o braku możliwości przyspieszenia rozpoznania sprawy.

Autor skargi wskazał, że od wpływu sprawy do Sądu minęło prawie 3 lata, a od dnia podjęcia przez Sąd jakiegokolwiek czynności ponad 13 miesięcy. Zdaniem Skarżącej, to zbyt długi czas oczekiwania na jedynie wyznaczenie terminu rozprawy. Zachowanie Skarżącej w żaden sposób nie przyczyniło się do długości postępowania. Sprawa nie ma charakteru skomplikowanego, jest typową w jakiej orzeka sąd zajmujący się sprawami cywilnymi, stąd brak uzasadnienia dla zwłoki w podejmowaniu czynności.

Pismem z 22 lipca 2024 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w Białymstoku złożył odpowiedź na skargę, zgłaszając swój udział w sprawie oraz wnosząc o oddalenie skargi. W uzasadnieniu odpowiedzi na skargę wskazano m.in., że w ocenie uczestnika postępowania, czasu oczekiwania Skarżącej na termin rozprawy w sprawie I ACa 426/23 (wyznaczonej na 26 sierpnia 2024 r.) nie można uznać za nadmierny, a w szczególności świadczący o przewlekłości postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu

przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2023, poz. 1725; dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość).

O przewlekłości postępowania można mówić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Na znaczenie sprawnego rozstrzygania sporów sądowych, jako jednego z elementów zagwarantowanego konstytucyjnie prawa do sądu, zwraca się uwagę w literaturze (S. *Pikulski*, J. *Szczechowicz*, *Ludzki wymiar prawa a przewlekłość postępowania sądowego* (w:) *Księga Jubileuszowa Profesora Tadeusza Jasudowicza*, Toruń 2004, s. 353 i n.).

W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06 oraz z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Jednocześnie jednak ugruntowane jest stanowisko, że przewlekłość jest pojęciem odnoszącym się do konkretnego zdarzenia, które po wnikliwej analizie należałoby uznać za nadmiernie rozciągnięte w czasie i niezasadnie przedłużające się (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21, oraz z 15 listopada 2022 r., I NSP 322/22). Powyższe oznacza, że standard ochrony prawa do rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki ma charakter zindywidualizowany (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21; z 14 września 2022 r., I NSP 251/22; z 15 listopada 2022 r., I NSP 322/22). Co do zasady więc przewlekłość jest pojęciem względnym i zawsze musi być odnoszona do konkretnych realiów sprawy i przyjętego trybu postępowania. Należy także nadmienić, że jedynie nadmierne odstępstwa od czasu koniecznego do wykonania określonych czynności sądowych, prac i procedur mogą być uznawane za tworzące stan nieuzasadnionej zwłoki (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 lipca 2017 r., III SPP 33/17; z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, stwierdzić należy, że nie naruszono w niej prawa do sądu w aspekcie rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Bezspornym faktem jest, że akta sprawy wraz z apelacjami stron wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Białymstoku 21 lutego 2023 r. (k. 365 akt sądowych). Sąd dokonał czynności wstępnych (losowanie sędziego sprawozdawcy, doręczenia stronom odpisów apelacji). W dniu 4 października 2023 r. powodowie (W. i S. K.) złożyli do Sądu pismo, w którym wniesli o podjęcie czynności procesowych i wyznaczenie terminu rozprawy. Zarządzeniem z 11 lipca 2024 r. (k. 406 akt sądowych) wyznaczono termin rozprawy apelacyjnej w sprawie na 26 sierpnia 2024 r. Rozprawa została przeprowadzona (protokół – k. 412 akt

sądowych) i wydano na niej wyrok kończący sprawę w II instancji (k. 413 akt sądowych).

Analiza powyższej sekwencji zdarzeń (czynności procesowych) skutkuje stwierdzeniem, że od chwili wpływu sprawy do Sądu Apelacyjnego w Białymstoku (21 lutego 2023 r.) do dnia wydania prawomocnego orzeczenia przez ten Sąd (26 sierpnia 2024 r.) upłynęło nieco ponad 18 miesięcy. Procedowanie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku w niniejszej sprawie nie naruszyło więc ugruntowanego standardu orzeczniczego, w myśl którego o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy. W rozważanym przypadku upłynęło co prawda półtora roku, ale sprawa została już rozstrzygnięta. Doszło więc do wyznaczenia terminu rozprawy i wydania wyroku. Całokształt okoliczności sprawy przesądza o oddaleniu skargi.

Oddalając skargę, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym zauważył jednocześnie, że jej wniesienie odniosło pożądany skutek, albowiem „zmobilizowało” ono Sąd Apelacyjny w Białymstoku do szybszego procedowania w sprawie i wydania wyroku. W tym kontekście stwierdzić należy, że zostało zapewnione Skarżącej prawo do sądu w aspekcie sprawnego przebiegu postępowania sądowego.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość, orzekł jak w sentencji postanowienia, oddalając skargę.

Paweł Czubik Joanna Lemańska Grzegorz Pastuszko

[SOP]

r.g.

